ИЗБОРНОМ ВЕЋУ УЧИТЕЉСКОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ

Одлуком Изборног већа Учитељског факултета у Београду именоване смо у Комисију за подношење извештаја за избор једног наставника у звању доцента за ужу научну област *Српски језик* са пуним радним временом.

Након прегледа документације и приложеног материјала, част нам је да Изборном већу Учитељског факултета поднесемо следећи

И З В Е Ш Т А Ј

На конкурс који је расписао декан Учитељског факултета проф. др Александар Јовановић, а који је објављен у Службеном гласнику бр. 5 од 25. 1. 2012. године, за избор једног наставника у звању доцента са пуним радним временом, јавио се један кандидат – др Бојана Милосављевић, досадашњи асистент на предметима из уже научне области Српски језик (*Српски језик I, Српски језик II – Лексикологија и семантика; Говорна култура* и изборни предмети: *Правопис и књижевнојезичка норма* и *Форме учтивости у српском језику*).

Комисија је прегледала приложени материјал и констатовала да је кандидаткиња уредно и у прописаном року поднела законом потребну документацију.

I. Биографски подаци

Др Бојана Милосављевић рођена је 30. марта 1978. године у Крушевцу. Основну школу и гимназију завршила је у месту рођења. На Филолошком факултету у Београду дипломирала је на Групи за српски језик и књижевност 2002. године. На истом факултету похађала је постдипломске студије из уже научне области Српски језик и 2006. године одбранила магистарски рад под насловом „Форме учтивости у српском језику: лексичко-граматички и синтаксичко-прагматички аспект“. Докторат лингвистичких наука стекла је 2011. године одбраном дисертације на Филолошком факултету у Београду са насловом „Оговарање као говорни жанр свакодневне комуникације“ пред комисијом коју су сачињавали др Душка Кликовац, ванр. проф. Филолошког факултета, др Весна Половина, ред. проф. Филолошког факултета и др Твртко Прћић, ред. проф. Филозофског факултета у Новом Саду.

Од марта 2003. до септембра 2004. године Бојана Милосављевић је као стипендиста Министарства за науку и заштиту животне средине Републике Србије била на специјализацији у Институту за српски језик САНУ обучавајући се у лексикографији у оквиру дугорочног пројекта бр. 1597: *Лингвистичка*

истраживања савременог српског књижевног језика и израда Речника српскохрватског књижевног и народног језика САНУ. Први пут стални радни однос заснована је 2004. године у Институту за српски језик САНУ као обрађивач грађе Речника САНУ у звању истраживача приправника.

Учествовала је на пројекту *Истраживање словенских говора на Косову и Метохији,* који се под покровитељством УНЕСКО-а реализовао преко Института за српски језик током 2002. и 2003. године.

Бојана Милосављевић је као стипендиста владе Словачке Републике боравила од 1. 10. до 1. 12. 2004. године у Институту за лингвистику „Људевит Штур“ у Братислави, на Одсеку за словачки народни корпус и на Одсеку за лекисикологију и лексикографију, где се упознала са начином рада на лингвистичким пројектима тога Института.

Учествовала је на више научних скупова у земљи и иностранству на којима је имала запажене реферате (в. тачку II, 3. Учешће на научним скуповима и конференцијама).

У школској 2005/2006. и 2006/2007. години била је хонорарно ангажована на Учитељском факултету у Београду као асистент приправник на предмету Српски језик I (Одељење у Вршцу) и Српски језик II (у Београду и Вршцу). У стални радни однос као сарадник на Учитељском факултету примљена је 2006. године.

После примања у стални радни однос на Учитељском факултету у Београду, Б. Милосављевић је ангажована и даље (са 8 истраживачких месеци) на пројекту Института за српски језик: *Лингвистичка истраживања савременог српског књижевног језика и израда Речника српскохрватског књижевног и народног језика САНУ,* који тренутно финансира Министарство просвете и науке Републике Србије.

Изборно веће Учитељског факултета је Бојану Милосављевић (ре)изабрало у звање асистента са пуним радним временом октобра 2009. године.

II. Преглед и мишљење о досадашњем научном и стручном раду

Библиографија

1. Монографске публикације:

[1] Милосављевић, Бојана (2007). *Форме учтивости у српском језику*. Учитељски факултет. Београд.
811.163.41’373.7 81’27 ISBN 978-86-7849-080-4 COBISS. SR-ID 142184204
P13 = 5 бодова // M42 = 5 бодова

2. Радови и чланци у часописима и тематским зборницима:

[2] Милосављевић, Бојана (2004). „Глаголски облик *знаш* у разговорном дискурсу информаторке са Косова и Метохије”, *Лицеум 8*, Крагујевац, 139–146.
P23 = 1 бод // M44 = 2 бода

[3] Милосављевић, Бојана и Радојка Дринчић-Вуксановић (2005). „Учтивост у језику телевизије”, *Шести лингвистички скуп Бошковићеви дани*, ЦАНУ, Подгорица, 2005, 199–211.
ISBN 86-7215-170-4 COBIS.CG-ID 9519632
P21 = 4 бода // M14 = 4 бода

[4] Милосављевић, Бојана, Стана Ристић и Владан Јовановић (2005). „Деминутиви са суфиксима –че и –чић (лексикографско-лексиколошки приступ), *Српски језик X/1-2*, Београд, 597–616.
ISSN 0354-9259 COBIS.SR-ID 140692487 UDK 811.163.41’367.622.22. 811.163. 41’ 373
P52 = 3 бода // M51 = 3 бода

[5] Милосављевић, Бојана (2005). „Метафорични појам ’лица’ у контексту теорије о учтивости”, *Наш језик XXXVI/1–4*, Институт за српски језик САНУ, Београд, 68–75.
ISSN 0027-8084 COBIS.SR-ID 615951 UDK 811.163.41’276.1
P61 = 2 бода // M52 = 2 бода

[6] Милосављевић, Бојана (2005). „Надимци говорника српског језика у четовању”, *Philologia 3*, Београд, 2005, 35–42.
ISSN 1451-5342 COBIS.SR-ID 110447884 UDK 811.163.41’373.232.1:004.773
P62 = 1.5 бодова // M53 = 1.5 бодова

[7] Милосављевић, Бојана (2006). „Исказивање молбе у неформалној комуникацији”, *Славистика X*, 160–168.
ISSN 1450-5061 COBIS.SR-ID 130380039 UDK 811.163.41’271: 811.163.41’367.2
P62 = 1.5 бодова // M52 = 2 бода

[8] Милосављевић, Бојана, Стана Ристић и Ивана Коњик (2007). „A model of the lexicographical treatment of serbian modal verbs (case study – verbs morati and smeti)“, [in:] *Лексикографията и лексикологията в съвременния свят*, Българско лексикографско дружество, Институт за български език, Велико Търново, 137–148.
ISBN 978-954-8709-76-7
P21 = 4 бода // M14 = 4 бода

[9] Милосављевић, Бојана (2007). „Какав глас бије Грке?!“, у: *Глас у језику, књижевности и култури*, прир. Б. Чубровић и М. Даничић, Philologia, Београд, 159‑168.
ISSN 978-86-844461-12-6 COBIS.SR-ID 145640204 UDK 811.163.41'373.234:316.647.2 811.163.41'373.234:159.922.4
P65= 0.5 бодова // M63 = 1 бод

[10] Милосављевић, Бојана (2007). „Упитне форме за исказивање молбе”, *Славистика XI*, 198–205.
ISSN 450-5061 COBIS.SR-ID 130380039 UDK 811.163.41’376
P62 = 1.5 бодова // M52 = 2 бода

[11] Милосављевић, Бојана (2007). „Форме извињења у формалном и неформалном стилу комуникације“, *Стил 6*, Београд, 209–222.
ISSN 1451-3145 UDC 82.085 УДК 81’373.42:316.728
P61 = 2 бода // M51 = 3 бода

[12] Милосављевић, Бојана (2008). „Лексикографски поступци при представљању форми говорне етикеције у српским дескриптивним речницима“. *Седми лингвистички скуп Бошковићеви дани*, ЦАНУ, Подгорица, 137–151.
ISBN 978-86-7215-214-2 COBIS.CG-ID 13413904
P21 = 4 бода // **M14 = 4 бода**

[13] Милосављевић, Бојана (2010). „Комуникацијски и прагматички аспект оговарања”. *Зборник радова Филозофског факултета*, *Посебно издање поводом 50-годишњице оснивања Филозофског факултета посвећено проф. др Милосаву Вукићевићу*, Косовска Митровица, 285–293.
ISBN 978-86-80273-42-6 82’23 81’271
P23 = 1 бод // M45 = 1.5 бодова

[14] Милосављевић, Бојана и Владан Јовановић (2010). „Лексичко-граматичке особености лексеме *пар* у српском језику“, *Српски језик XV*, Београд, 435–445.
ISSN 0354-9259; UDK 811.163.41’367.62
P52 = 3 бода // M24 = 4 бода

[15] Милосављевић, Бојана (2010). „О наративној форми оговарања“. *Наш језик XLI/1–2*, Београд, 37–46.
ISSN 0027-8084 УДК 811.163.41’276.1
P61 = 2 бода // M51 = 3 бода

[16] Милосављевић, Бојана (2010). „Улога и значај саговорника у оговарању“, *Стил 9*, Београд, 153–175.
ISSN 1451-3145 UDC 81’42:177.2
P61 = 2 бода // M51 = 3 бода

3. **Учешће на научним скуповима и конференцијама:**

[1] Актуелни проблеми у проучавању и настави српског језика и других словенских језика и књижевности — Шеснаести конгрес Савеза славистичких друштава Србије и Црне Горе, Савез славистичких друштава Србије и Црне Горе Србија, Врњачка Бања, 6–8. октобра 2005. године.

[2] Језик медија — Шести лингвистички скуп *Бошковићеви дани*, Црногорска академија наука и умјетности, Одјељење умјетности Црна Гора, Подгорица, 19–20. мај 2005. године.

[3] Словенске културе као предмет филолошких истраживања и наставе језика, Славистичко друштво Србије, Београд, 10–12. јануара 2006. године.

[4] Българско лексикографско дружество, Велико Търново, Бугарска, Софија, 19–21. октобар 2006. године

[5] Актуелни славистички научноистраживачки пројекти, Славистичко друштво Србије, Београд, 10–12. јануара 2007. године.

[6] Глас у језику, књижевности и култури, Удружење Philologia, Београд, Србија, 29–30. марта 2007. године.

[7] Лексикографија и лексикологија — Седми лингвистички скуп *Бошковићеви дани*, Црногорска академија наука и умјетности, Одјељење умјетности Црна Гора, Подгорица, 23–24. мај 2008. године.

4. **Лексикографски рад на изради Речника САНУ (19. књига):**

перфекционизам – перце 3.20 табака
плехан – плодност 4.92 табака
пекарина – пентрати 13 табака
плоча-пљачкашица 9.49 табака
периода – перфекција 0.4 табака
папрат – парали 8.09 табака
повереников-повесца 6.9 табака
повод-повредни 2 табака

Укупно **48 табака** лексикографског рада на *Речнику САНУ*: 31 табак основне обраде и 17 табака помоћне редакције.

Научни рад. Докторска дисертација Бојане Милосављевић *Оговарање као говорни жанр свакодневне комуникације* обухвата 355 компјутерски штампаних страница и састоји се од Увода (6–19 стр.), осам поглавља (20–333), Закључка (334–345) и Литературе (346–355, са 147 библиографских јединица).

У Уводу је дат општи преглед истраживања области *оговарања* и других сродних појмова у светској и нашој литератури. Констатује се да је овај говорни жанр више био предмет социолошких и психолошких истраживања него језичких. Истичући да у суштини постоји само један лингвистички рад о оговарању (С. Егинс и Д. Слејд, поглавље студије о свакодневним разговорима, 2006), кандидаткиња експлицитно формулише циљеве свога рада: а) утврдити појмовно значење оговарања у српском језику, б) утврдити одлике оговарања са комуникацијског, семиотичког, прагматичког, лингвистичког и социјалнопсихолошког аспекта, в) утврдити обележја оговарања као говорног жанра свакодневне комуникације у усменом и писаном облику (у жутој штампи), г) одредити врсте оговарања и д) анализирати са гледишта граматике, семантике и прагматике језичка средства и поступке својствене оговарању.

Све ово потврђује да је у раду примењен интердисциплинарни приступ. Корпус чини разговорни језик снимљен самостално (око 50 сати разговора), записани разговори и оговарања из жуте штампе (36 бројева недељника и 42 броја дневних листова).

Најважније теоријске поставке за истраживање представљене су у поглављу „Теоријски оквир“. Оне се огледају у Бахтиновој теорији говорних жанрова и теорији евалуације у језику Ц. Мартина.

У поглављу „Појмовно значење оговарања у српском језику“ кандидаткиња анализира лексичко значење глагола *оговарати* и његове делимичне синониме *клеветати, кудити* и др. У раду се анализира и однос између онога што се назива *оговарање, трач* и *гласина*.

Кандидаткиња даље разматра одлике оговарања (поглавље „Одлике оговарања“) са комуникацијског, прагматичког, лингвистичког, семиотичког и социјалнопсихолошког становишта. Примењује се Јакобсонова схема комуникације и закључује да оговарање може имати следеће функције: емотивну, конотативну, референцијалну и фатичку. Што се прагматичког аспекта тиче ауторка ове дисертације утврђује (према Серловој класификацији) да је у питању асертивни (репрезентативни) говорни чин, односно вердиктивни (према Остиновој класификацији), а затим издваја компоненте прагматичке структуре оговарања: правило исказаног садржаја, припремно правило, правило искрености и суштинско правило. Кад је реч о лингвистичком аспекту, утврђује се да је језик оговарања неформалан, са видним ознакама фамилијарности. Што се семиотичког аспекта тиче, из анализе сазнајемо да су новинска оговарања посебна по томе што се јављају у тзв. жутој штампи, која има своја садржинска али и визуелна обележја. У домену социјалнопсихолошког аспекта, пак, оговарање се обично види као облик пропаганде, с тим што делује на друштвену групу а не на појединца, јер је појединац извор пропаганде.

Класификација оговарања је изведена и даље разрађена на основу неколико параметара: (1) према медијуму оговарања (усмена и писана), (2) према врсти односа и степену дистанцираности између говорника и особе у фокусу, (3) према

степену активности саговорника (једносмерна и двосмерна), (4) према степену експресивности (емотивна и неутрална), (5) према дискурсној структури (дужа и краћа), (6) према дискурсној функцији (информативна и аналитичка), (7) према друштвеној функцији (забављачка и из личног задовољства) и (8) према форми, чему је посвећен посебан део рада.

У поглављу „Оговарање као говорни жанр“ Б. Милосављевић најпре одређује параметре на основу којих се посматра смисаоно јединство оговарања, затим издваја значењске елементе на основу којих се одређени говорни садржаји квалификују као такви, а потом те садржаје жанровски одређује. Да би дала одговор на ово, она успоставља оквир оговарања, метатекст и именује типичне субординаторе за дате исказе. Закључује да је оговарање говорни жанр односно структурно-семантички облик дискурса са само њему својственим комуникативним и прагматичким функцијама, а формално у различитим облицима.

Свакако главни истраживачки део ове докторске дисертације чине поглавља „Оговарање у усменој комуникацији“ и „Оговарање у жутој штампи“. У њима се детаљно анализира богата грађа и описује оговарачки дискурс са фокусирање на особу и њено језичко понашање. У усменом оговарању пејоративна евалуација може се исказати навођењем туђих речи, пејоративним глаголима и интонацијом. Ту је важна и улога саговорника, која се у анализи дефинише као облик сарадње (питања, смех, узвици и сл.) са говорником. У раду се описују и други (нпр. ситуативни) елементи успештог оговарања и детаљно се анализирају жанровске форме писаног оговарања.

Резултати истраживања сажети су, прецизно и јасно формулисани у Закључку.

Као што се види из претходног, у дисертацији је анализиран, исцрпно и поуздано обрађен језички корпус из дате области, уочени битни детаљи, семантичке, стилске и структурне особености појма оговарања са више аспеката: комуникацијског, семиотичког, прагматичког, лингвистичког и др. Тиме је у српском језику обрађена тема која до сада није била предмет анализа, у сваком погледу је нова не само у домаћој него и страној литератури и као таква ће представљати дело са релевантним резултатима у језичкој науци.

На основу приложене библиографије која се односи на све објављене радове (в. т. II Објављени научни радови), као и на основу самих достављених радова, констатујемо да је Б. Милосављевић од избора у звање до данас објавила монографију (магистарски рад): *Форме учтивости у српском језику* (2007) и више радова (16) из проблематике везане за граматику, прагматику, лексикологију и лексикографију, од чега самостално 12 радова, и у коауторству 4 рада. Радови су објављени у релевантним лингвистичким часописима или зборницима, неки од њих претходно читани као реферати на научним скуповима.

Може се даље закључити да кандидаткиња показује највише интересовања за лексичко-семантичке, лексикографске и, посебно, прагматичке језичке анализе којима су предмет разне говорне форме (не)учтиво исказане у молбама, извињењима, честиткама, оговарању итд.

Ова интересовања су у складу са модерним тенденцијама у приступу језику и говору, какав до сада у нашој науци о језику није био примењиван, па ће, верујемо, Б. Милосављевић у будућности бити препознатљива управо као стручњак

за такав, тј. прагматски, приступ српској језичкој проблематици. То се свакако може врло повољно одразити на подстицање и неговање културе изражавања код студената Учитељског факултета, како наставничког тако и васпитачког смера.

Кад су у питању објављени радови, највећи домет у научно-стручном раду Бојана Милосављевић је, до сада показала у својој магистарској тези: *Форме учтивости у српском језику* па ћемо се на том раду више задржати. Предмет ове књиге су конвенционална језичка средства која се користе у говорним чиновима *молбе, извињења, захваљивања, честитања* и *саучешћа* у српском језику. Истраживање је вршено на разноврсном, обимном и зналачки одабраном корпусу. Анализа материјала је даље заснована на богатој и релевантној научној литератури (превасходно славистичкој али и англосаксонској) и уз узорну примену датих теоријских поставки које се формулишу у *теорији говорних чинова,* како ту теорију разрађују научници Остин и Серл, као и уз примену појма *језичке учтивости,* како тај појам дефинише Рускиња Н. И. Формановска, односно Браунова и Левинсон.

Правац анализе говорних чинова молбе, извињења, захваљивања, честитања и саучешћа креће се од прагматике ка синтакси, односно од говорног чина ка његовој реализацији. Пажљиво одабран и компетентно посматран, те језички разноврстан корпус, систематизован је на прикладан начин при чему су резултати дати прегледно и научно утемељено. Будући да анализиране форме учтивости досад нису обрађиване у граматикама, а само делимично (из лексикографског угла) у речницима српског језика, Б. Милосављевић је овом књигом дала несумњив допринос српској језичкој науци, а, уверени смо, да ће резултати до којих је дошла бити посебно корисни у настави српског језика уопште, а напосе српског језика као страног.

Остали објављени радови тичу се такође проблематике из области прагматике, али и области лексикологије и семантике. Тако област прагматике представљају следећи радови: *Упитне форме за исказивање молбе* (2007); *Какав глас бије Грке?,* „Глас у језику, књижевности и култури“ (2007); *Форме извињења у формалном и неформалном стилу комуникације* (2007); *Лексикографски поступци при представљању форми говорне етикеције у дескриптивним речницима* (2008). У свим наведеним радовима ауторка експлицитно формулише резултате истраживања.

У оквиру рада на докторској дисертацији објавила је следеће радове: *Комуникацијски и прагматички аспект оговарања* (2010)*, О наративној форми оговарања* (2010), *Улога и значај саговорника у оговарању* (2010).

Међу осталим радовима издвојили бисмо и (коауторски) рад на енглеском језику прочитан на научном скупу „Лексикографията и лексикологията в съвременния свят“ 2006. године у Великом Трнову и Софији (Бугарска): *A model of the lexicographical treatment of serbian modal verbs (case study – verbs* morati *and* smeti)“ који показује и ауторкину склоност тимском раду, што је и посебан квалитет само по себи. Два коауторска рада имају лексичко-граматички приступ проблемима језика: *Деминутиви са суфиксима -че* и *-чић* и *Лексичко-граматичке особености лексеме* пар *у српском језику.*

IV. Испуњеност других услова за избор. Увидом у приложену документацију, у радове и рад кандидаткиње, Комисија закључује да су у потпуности испуњени сви формални (законски и статутарни) услови за избор у звање доцента.

V. Предлог Комисије. На основу анализе наставног, стручног и научног рада кандидаткиње, односно на основу свега што је досад речено и познато, Комисија свесрдно предлаже Изборном већу Учитељског факултета у Београду да др Бојану Милосављевић изабере у звање **доцента** на предметима из уже научне области Српски језик (Српски језик I, Српски језик II, Правопис и књижевнојезичка норма и Форме учтивости у српском језику).

КОМИСИЈА:

_____

Др Милица Радовић-Тешић, редовни професор

_____

Др Драгана Мршевић-Радовић, редовни професор

_____

Др Душка Кликовац, ванредни професор

У Београду, 21. фебруара 2012. године